

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky		
Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu		
<i>Název:</i>		12
Zásah při výskytu výbušných látek a výbušných předmětů před jejich iniciací	Metodický list číslo	L
	<i>Vydáno dne: 22. prosince 2004</i>	<i>Stran: 5</i>

I. Charakteristika

- 1) Tento metodický list předpokládá zásah při výskytu výbušných látek nebo výbušných předmětů. Při zásahu je třeba vycházet z *nebezpečí výbuchu výbušných látek a pyrotechnických směsí*. Výbušnými předměty se rozumí zejména:
  - a) nevybuchlá munice ¹,
  - b) prostředky trhací techniky,
  - c) nástražné výbušné systémy (dále jen „NVS“).
- 2) Taktické postupy jsou uváděny pro zásah při výskytu NVS. Pokud není uvedeno jinak, platí též pro zásah při výskytu nevybuchlé munice, nevybuchlých prostředků trhací techniky a výbušných látek ².
- 3) Výbušný systém (dále jen „VS“) se skládá z výbušniny a iniciačního zařízení. Dalšími součástmi může být obal, zdroj elektrické energie, součásti pro posílení fragmentačního účinku nebo tepelné radiace apod. NVS je takový VS, který je skryt nebo kamuflován jako předmět jiného typu, příp. je spojen s jiným předmětem, a je iniciován při pokusu o jeho odstranění resp. o manipulaci s ním, příp. při pokusu o manipulaci s předmětem, se kterým je spojený, nebo je iniciován na dálku, resp. časovacím zařízením.
- 4) K nálezům NVS dochází:
  - a) v objektech zvláštního významu (politického, ekonomického, náboženského apod.),
  - b) kde se shromažďuje větší počet osob,
  - c) kudy vedou důležité dopravní cesty nebo trasy,
  - d) na vedení pro přenos dat nebo elektrické energie a na produktovodech,
  - e) kde probíhají kontroverzní činnosti, např. tržnice, srazy extrémistů apod.,
  - f) kde se provádějí činnosti, které mohou být předmětem projevů nesouhlasu nejrozličnějších extrémistických skupin (interrupční kliniky, obchody s kožešinami apod.),
  - g) jako další NVS na místě, kde již první NVS explodoval,
  - h) na místech páčání trestné činnosti (vražda, vydírání, násilí proti skupině obyvatel apod.).

II. Úkoly a postup činnosti

- 5) Jednotky se podílejí na zásahu při výskytu výbušných látek a výbušných předmětů na žádost Policie ČR (dále jen „PČR“).

¹ Příloha zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.

² § 21 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

- 6) Velitelem zásahu je příslušník PČR. Při zjištění výbušných látek nebo výbušných předmětů při zásahu jiného druhu je třeba zvážit i změnu ve funkci velitele zásahu ve prospěch PČR³.
- 7) Pro zásah při výskytu výbušných látek a výbušných předmětů jednotky volí vyčkávací taktiku a soustředí se na analýzu zásahové situace a plánování zásahu pro případ výbuchu. Ve výše uvedeném smyslu poskytují veliteli zásahu odbornou podporu. Jednotky zůstávají v bezpečné vzdálenosti a vyvarují se provádění samostatných činností v zóně působení možných účinků výbuchu, pokud to není výslovný požadavek velitele zásahu⁴ a pokud nejsou ohroženy lidské životy. V žádném případě se nepodílejí na vyhledávání nevybuchlé munice a NVS.
- 8) Pokud se prokáže přítomnost výbušných látek a výbušných předmětů v souvislosti se zásahem při mimořádné události jiného typu, např. při požáru, jednotky volí obrannou taktiku (např. *požární obranu*) z bezpečné vzdálenosti, s cílem zamezit šíření mimořádné události. Činnosti v zóně možného působení výbuchových účinků provádějí pouze v případě, kdy jsou ohroženy lidské životy⁵.

Příjezd sil a prostředků na místo zásahu

- 9) K zásahu při výskytu výbušných látek a výbušných předmětů se najíždí po větru, pokud možno do kopce a podle pokynů PČR. PČR určuje, kde a v jaké vzdálenosti se síly a prostředky jednotek soustředí⁶. Pokud velitel jednotek není přesvědčen, že je zajištěna bezpečnost sil a prostředků, rozhodne o jejich přesunu na jiné místo v dohodě s velitelem zásahu.
- 10) Bezpečná vzdálenost se stanovuje na základě předpokládaného místa uložení nálože, vlastností prostředí, charakteru, geometrie prostoru a odhadnuté velikosti nálože. Na volném prostranství lze vycházet z následujících hodnot bezpečné vzdálenosti v závislosti na velikosti nálože:

a) do 1 kg	-	150 m, při dobrém krytí min. 50 m,
b) 1kg - 5 kg	-	150 m - 200 m, při dobrém krytí min. 100 m,
c) 5kg - 10 kg	-	200 m - 300 m, při dobrém krytí min. 150 m,
d) 10 kg - 25 kg	-	300 m - 450 m, při dobrém krytí min. 150 m,
e) 25kg - 50 kg	-	450 m - 600 m, při dobrém krytí min. 200 m,
f) 50 kg - 500 kg	-	600 m - 700 m, při dobrém krytí min. 300 m,
g) 500 kg - 1000 kg	-	700 m - 1000 m, při dobrém krytí min. 400 m - 600 m,
h) nad 1000 kg - 10 000 kg	-	1000 m - 2000 m, při dobrém krytí min. 600 - 1800 m,
i) nad 10 000 kg	-	více jak 2000 m.

³ § 19 zákona č. 239/2000 Sb.

§ 3 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

⁴ Čl. 249 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 100/2001 ke kriminalistikotechnické činnosti Policie České republiky.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 53/2003, kterým se upravuje postup příslušníků Policie České republiky při oznámení o uložení nástražného výbušného systému a nálezu podezřelého předmětu a nástražného výbušného systému nebo výbuchu.

Pyrotechnikem PČR je příslušník PČR zařazený do funkce pyrotechnika při Správě kraje Policie ČR nebo příslušník PČR zařazený do pyrotechnického odboru Policejního prezidia Policie ČR.

⁵ Např. vyhláška č. 328/2001 Sb., vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

⁶ Je stanoveno místo soustředění sil a prostředků. PČR zřizuje dle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 100/2001 tzv. „vnější uzávěru“, která zhruba může odpovídat hranici nebezpečné zóny ve smyslu zákona č. 239/2000 Sb. Vnější uzávěra je však zaměřena k zajištění místa činu a nikoli k organizaci místa zásahu, nelze ji tedy zaměňovat s bezpečnou vzdáleností.

- 11) Při výbuchu ve vnitřním prostoru se předpokládá působení výbuchu uvnitř celého prostoru a bezpečná vzdálenost se posuzuje od okenních a dveřních otvorů a od možných výfukových ploch.
- 12) Není-li na místě zásahu PČR, najíždí první vozidlo na předpokládanou hranici nebezpečné zóny. Ostatní vozidla dodržují odstup 50 – 200 m v závislosti na velikosti nálože a mají být odstavena tak, aby byla v budoucnu zajištěna průchodnost příjezdových cest.
- 13) Místo soustředění sil a prostředků se organizuje tak, že vozidla jsou otočena směrem od místa možného výbuchu, okna ve vozidle jsou otevřená, plně vystrojeni hasiči zůstávají ve vozidlech. Je třeba soustřeďovat síly a prostředky mimo úzké prostory, mimo zóny možného dopadu trosek, např. střepů, střešních tašek, v dostatečném odstupu od hran objektů a odrazných ploch. Místo soustředění sil a prostředků má být také v dostatečné vzdálenosti od objektů, které by mohly sloužit k uložení dalšího NVS, jako jsou poštovní schránky, nádoby na odpadky, stará nebo půjčená auta odstavená na zákaz zastavení a stání apod.
- 14) Na operační úrovni je třeba vyloučit možnou přítomnost další jednotky v oblasti působení výbuchových účinků u události jiného druhu. Operačnímu a informačnímu středisku je třeba předat informace o tom:
  - a) kde k mimořádné události došlo,
  - b) zda je na místě zásahu PČR,
  - c) jaký je rozsah události,
  - d) kudy lze k zásahu najíždět,
  - e) kde je nástupní a týlový prostor k zásahu.

Průzkum

- 15) Průzkum provádí příslušníci PČR. Cílem průzkumu PČR je zjistit následující skutečnosti:
  - a) jaká je velikost nálože,
  - b) jaká je povaha místa jejího uložení,
  - c) zda se v místě možného působení výbuchových účinků nacházejí osoby a zda mohou být ohroženy,
  - d) jaký je způsob neutralizace NVS, a jaká je její pravděpodobná úspěšnost,
  - e) jaký je charakter opatření s neutralizací NVS spojených (odrušení prostoru, použití kapalného dusíku, trasa pyrotechnického robota, trasa pyrotechnického kontejneru apod.),
  - f) přítomnost další nebezpečné látky v místě zásahu.
- 16) Jednotky provádějí průzkum zejména dotazováním velitele zásahu a vyhodnocením zásahových podkladů. Průzkum prostřednictvím průzkumných skupin jednotek provádějí pouze mimo nebezpečnou zónu a s ohledem na předpokládanou činnost jednotek po případném výbuchu.
- 17) Jednotka poskytuje veliteli zásahu odbornou podporu v otázkách:
  - a) působení výbuchu na okolí zejména
    - i) na osoby, které nelze z nějakého důvodu evakuovat,
    - ii) na konstrukce a technické zařízení budov,
    - iii) inženýrské sítě,
    - iv) další objekty,

- b) možnosti šíření mimořádné události
  - i) možnost vzniku sekundárních výbuchů,
  - ii) možnost vzniku a šíření požáru,
  - iii) přítomnost nebezpečných látek na místě zásahu a možnost porušení těsnosti jejich obalů a jejich následný únik nebo rozptýl,
  - iv) charakteristické působení uniklé nebo rozptýlené nebezpečné látky,
- c) průběžného informování obyvatelstva o situaci, příp. varování nebo dalších opatření pro ochranu obyvatelstva,
- d) opatření pro omezení rozsahu mimořádné události a omezení jejího šíření.

Úkoly jednotek na místě zásahu

- 18) Činnosti na místě zásahu jednotka neprovádí:
- a) zpravidla 20 minut před a 20 minut po ohlášené době výbuchu,
  - b) v době, kdy pyrotechnik PČR provádí zneškodnění NVS,
  - c) pokud nastanou další okolnosti ohrožující životy a zdraví hasičů ⁷.
- 19) Činnosti na místě zásahu jednotky provádí po soustředění potřebného množství sil a prostředků v úzké součinnosti s ostatními složkami IZS a na žádost velitele zásahu, zejména:
- a) poskytují technickou podporu ostatním složkám IZS,
  - b) provádí průzkum ve vnější zóně,
  - c) provádí záchranu a transport osob z nebezpečné zóny při nedostatku policejních sil a velkém rozsahu hrozící mimořádné události,
  - d) provádí vyrozumění a evakuaci osob při nedostatku policejních sil a velkém rozsahu hrozící mimořádné události,
  - e) provádí dekontaminaci osob ⁸,
  - f) zajišťují evakuaci nebezpečných látek z nebezpečné zóny,
  - g) provádí průzkum mimo nebezpečnou zónu s cílem nalézt možné další zdroje rizik,
  - h) podílí se na
    - i) zabezpečení inženýrských sítí,
    - ii) opatřeních pro omezení šíření tlakové vlny,
    - iii) opatřeních pro omezení šíření fragmentů,
    - iv) opatřeních pro omezení šíření seismické vlny,
    - v) provozu shromaždiště evakuovaných osob,
    - vi) doprovodu pyrotechnického kontejneru.

III.

Očekávané zvláštnosti

- 20) Při nálezů výbušných látek a předmětů je nutno počítat s následujícími komplikacemi:
- a) absence příznaků výskytu výbušných látek nebo předmětů na místě zásahu,
  - b) možná přítomnost dalšího NVS v nejbližším okolí složek IZS, konstruovaného tak, aby byl iniciován činnostmi prováděnými složkami IZS nebo na dálku,
  - c) přítomnost dalších výbušných nebo jinak nebezpečných látek na místě výbuchu nebo nálezů amatérsky vyráběných výbušných látek. Tyto látky jsou vysoce rizikové svou nestabilitou, citlivostí, reaktivitou a toxicitou. Jejich tepelné nebo mechanické namáhání zvyšuje riziko nenadálého výbuchu,

⁷ Dle § 14 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

⁸ Osoby mohou být kontaminovány výbušnou látkou nebo další nebezpečnou látkou v místě zásahu.

- d) výbuch mimo oznámenou dobu,
- e) nepředvídatelnost hydromechanických a mechanických jevů vyvolaných výbuchem a nepředvídatelnost chování objektů zatížených výbuchem,
- f) omezená schopnost přirozených a umělých štítů odolávat účinkům výbuchu,
- g) rozsáhlá oblast působení výbuchových účinků,
- h) riziko rozptýlu nebezpečné látky přítomné v místě působení výbuchových účinků,
- i) možná iniciace NVS radiovými vlnami a stanovení zón vyloučeného radioprovozu v závislosti na výkonu zdroje v okolí libovolné výbušniny o výkonu do 5 W o poloměru min. 10 m,
- j) nevhodnost a neúčelnost nasazení hasebních látek,
- k) nedostatečná nebo chybějící spolupráce složek IZS,
- l) potřeba organizovat soustředění a pohyb sil a prostředků jednotek mimo stanoviště pyrotechnika, trasu pyrotechnického robota a pyrotechnického kontejneru,
- m) přítomnost kapalného dusíku v prostoru působení výbuchových účinků,
- n) odrušení radiových vln na místě zásahu a možné poškození elektroniky v požární technice a věcných prostředcích jednotek,
- o) neochota nebo neschopnost osob spolupracovat při evakuaci,
- p) velké nároky na síly a na koordinaci složek IZS,
- q) zájem sdělovacích prostředků.